

גדול תלמוד

הרה"ג רבי שמעון היאס שליט"א

ש לדקדק מדוע סיימה המגילה שמרדכי רצוי רק 'לרוב אחיו', והלא קי"ל דבסנהדרין דהלכה

כהרוב, וא"כ מאי נ"מ לדורות שהי' מיעוט שפרש ממנו. והתשובה הפשוטה היא, שאף שפשוט הי' שצריך להחזיר את כלל ישראל בתשובה, על מה שנהנו מסעודתו של אותו רשע ושהשתחוו לצלם בימי נבוכדנצר, ושרק כך גזירת להשמיד וכו' תתבטל משונאיהם של ישראל, אפי"ה הי' עליו לחזור לתלמודו לאחר ישועת ישראל, אולם מרדכי לא חזר לתלמודו אלא נשאר משנה למלך, ועי"כ מיעט מתורתו דמקודם, ועי"כ פירשו ממנו. ועי' גמ' מגילה סוף פ"א..

אולם עדיין יש לעיין מה ראה מרדכי על ככה להישאר, ובפרט שרובן של סנהדרין, הסכימו עמו. וי"ל דהנה כתוב במגילה ש"מרדכי גדול בבית המלך ושומעו הולך בכל המדינות כי האיש מרדכי הולך וגדול" (אסתר ט.ד), עי"כ סבר מרדכי ורובא דסנהדרין, כיוון שמרדכי כ"כ מכובד בעולם, יהי' בכוחו גם להבא למנוע צרות מכלל ישראל. ואף דלכאורה כבר זכו להינצל מהמן, אולם מי יודע אם לא יקום שונא אחר, ויתקרב למלך וישכנעו לפגוע בשונאיהם (בל' סגי נהור) של ישראל, דסוף סוף, אחשוורוש מלך הפכפך הוא. עי"כ נשאר מרדכי בבית המלך, עי"מ למנוע צרות אחרות בעתיד, ואכן הסכימו עמו רובא של סנהדרין, משום שבחינה זו היא אולי בחינה של מצווה שאי אפשר לעשותה עי"א אחרים. ועי"כ, אף שיבטל מעט

מתורתו, הרי"ז כקיום כל המצוות שא"א לעשותן עי"א אחרים שחייבים לבטל תורה.

[ד"א: ואולי זה הטעם של החשמונאים הכהנים שעלו למלוכה, סברו כנ"ל. אולם, כיוון דיש איסור בדבר, שמי שאינו משבט יהודה ימלוך, לכן לא הי' עליהם למלוך, על אף שאין ספק דלאחר שהושיעו כ"כ את ישראל, ישראל שמעו להוראותיהם ולהנהגת התורה שלהם].

אולם מיעוט הסנהדרין שחלקו עליו סברו, שאף שאין ספק שחייבים לבטל תורה עי"מ לקיים מצוות שא"א לעשותן עי"א אחרים, אבל שאני הכא, דכל שיכול להילחם בהמן ובחבר מרעיו הוא **אך ורק בגלל גדלותו בתורה** וכו'. ואם גדלותו תורה תרד בגלל קרבתו למלכות, מניין שיוכל להושיע שוב במקרה שיקום צורך ושונא ישראל אחר כהמן, וממילא, דעתם היתה דיחזור לתורתו כמקודם שבא המן, ועי"כ ישאר בגדלותו הקודמת, ואם יקום ולא יהי' צורך כהמן, יהי' בכוחו כמקודם לילחם בו ולאבדו מן העולם כמו שעשה להמן, קודם שהי' מקורב למלכות.

ולא עוד, דלאחר ישועת ישראל, אסתר הלא נשארה בבית המלכות, ואם מרדכי יצטרך את עזרתה, יבקש זאת מבית תלמודו, ולא מבית המלכות. ומה לו לפסוק מתלמודו כבר מעתה?

ובא וראה דוגמא נוראה לזה, מפרשתנו, פרשת כי תשא, דלאחר שהתעב משה בהר, בקשו הערברב מאהרן הכהן שיעשה להם אלוהים, וכתוב בפסוק לבה. "וירא אהרן וכו"

ופירש"י, שראה אהרן שיש בעגל רוח חיים והצליח מעשה שטן, ולא הי' לו פה לדחותם, עכ"ל. וכשמשה ירד מההר, שבר את הלוחות ושרף את העגל אף שאהרון הצטדק, התלונן משה מאוד על אהרון ולא נתקבלו דבריו, ושוב התורה כתבה על אהרן, שהוא עשה את העגל.

הרי לנו דוגמא שכשאדם נשאר בתורה ובלימודה, ולא רואה בהצלחת (כביכול) העבודה זרה, יש בו העזות לבטל העבודה זרה, אבל כשאדם נמצא בקרבת העבודה זרה, ורואה (כביכול) בכוחה, זה משפיע עליו במשהו, וא"א לו להיות ממש כמקודם.

וא"כ כך גם בענייננו, כשמרדכי בבית המלכות, ועי"כ הוא מתבטל מלימודו, על אף כל ההכרחיות שמכריחים אותו להיות שם, ולהיות מושיעים של ישראל על כל צרה שלא תבוא, אפי"ה אי אפשר לו להיות דבק בתורתו כקודם שנודע למלכות, וא"כ מניין שיעזרם כמקודם, דהרי מקודם שנתקרב למלכות כוחו הי' גדול בתורה, יותר מלאחר שנתקרב, ורק מכח גדלותו בתורה כמקודם יכול ללחום נגד המן וחבר מרעיו. משא"כ לאחר שנקרב למלכות, וממילא ישנו ספק שמא לא יועיל לישראל ח"ו כמקודם. ולכן יחזור לבית מדרשו. ואם יצטרכו עזרתו, יפסיק תלמודו ויושיעים כמקודם, ושוב יחזור לתלמודו.

אולם רובא דסנהדרין לא ס"ל כנ"ל. אלא סברו, דאף שהמן נתלה וכו', אולם רעו הגדול ושותפו הגדול בגזירה על היהודים, נשאר חי

משנת חכמים

מתורתם של רבותינו

וקיים. והוא אחשוורוש ברשעותו מראשיתו ועד סופו, ועוד שהפכפך הוא וכמו שהרג את ושתי בגלל איזו שטות, יכול היה להרוג את מי שבאה במקומה רח"ל, ומי הוא זה שיוכל לעשות את מה שעשתה אסתר ליהודים, ולא עוד שכלל ישראל היו עדיין בגלות, וממילא הם בחזקת שהעוונות רח"ל יכולים לגרום שיקום עליהם עוד אויב וצר.

נמצא, כך סברו הסנהדרין, דהמצב הי' בחזקת שצרה קרובה ח"ו, ועי"כ סברו כסברת מרדכי, שעליו להישאר בבית המלכות עי"מ להושיען מכל רע. הן מצד שאחשוורוש מקורבו לעת מצוא, הן מצד שהכל מכבדין אותו ודבריו נשמעין מלכות אחשוורוש. וכך נפסקה הלכה שבמצב כבימי מרדכי, עליו לישראל משנה למלך ולא לחזור לתלמודו.

ומה שהכתיבה לנו המגילה, שהיו מיעוט שחלקו על מרדכי, על אף שגם להם היו סברות חזקות, וכנ"ל. אפי"ה יש נ"מ בזה, שלא להא לא מועילים בהצלת ישראל כבמרדכי, יישארו בתורתם ויעלו ויתעלו, דזה העיקר להם ולכלל ישראל וככל שיגדלו יותר ויותר יוכלו לעזור לכלל ישראל ביתר שאת וביתר עוז אם יצטרך ח"ו מציאות כזו לצאת מבית המדרש. וככל שיגדלו יותר ויותר בעסק התורה, יוכלו יותר ויותר להושיע את ישראל. וזה כלל גדול - גם ברוחניות - מגו דזכי לנפשי זכי נמי לחבריה.

וזוהי הכנה גדולה גם לנו לפסח. שגם בפסח, ראינו, שאותו שבט